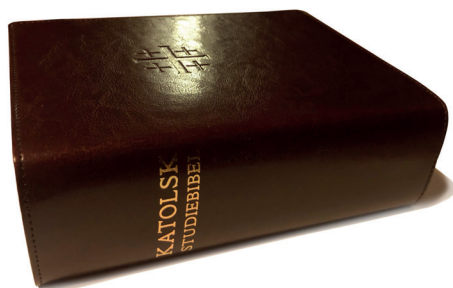

STUDIEHANDLEDNING TILL

KATOLSK STUDIEBIBEL

Bibel 2000 med katolska kommentarer

3 Lukasevangeliet

Studiehandledning till Lukasevangeliet

Veritas Förlag
Box 2150
103 14 Stockholm
veritas@katolskakyrkan.se
www.veritasforlag.se

Studiehandledning till Lukasevangeliet

© Studieförbundet Bilda

Medarbetare: Emanuel Sennerstrand, Fiorella Bastidas, Alen Josef, Iwona Dekajlo,
Christina Illmayr, Martin Hanna och Carina Björklind

Formgivning: Håkan Boström

www.bilda.nu

Innehåll

Introduktion	5
Förberedelse till första träffen – alla	5
Förberedelse till första träffen – cirkelledaren	5
Noterna i Studiebibeln	6
Introduktionsfilm	6
FÖRSTA TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 1	7
Inledning	7
Lära känna varandra-aktivitet	7
Samtalsfrågor	8
Avslutning	9
ANDRA TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 2–3	11
Inledning	11
Samtalsfrågor	11
Avslutning	12
TREDJE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 4–5	13
Inledning	13
Samtalsfrågor	13
Avslutning	14
FJÄRDE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 6–7	15
Inledning	15
Samtalsfrågor	15
Avslutning	16
FEMTE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 8–9	17
Inledning	17
Samtalsfrågor	17
Avslutning	18
SJÄTTE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 10–11	19
Inledning	19
Samtalsfrågor	19
Avslutning	20

SJUNDE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 12–13	21
Inledning	21
Samtalsfrågor	21
Avslutning	22
ÅTTONDE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 14–16	23
Inledning	23
Samtalsfrågor	23
Avslutning	24
NIONDE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 17–19	25
Inledning	25
Samtalsfrågor	25
Avslutning	26
TIONDE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 20–22	27
Inledning	27
Samtalsfrågor	27
Avslutning	28
ELFTE TRÄFFEN: Lukasevangeliet kapitel 23–24	29
Inledning	29
Samtalsfrågor	29
Avslutning	30
Till dig som leder en Bildacirkel	31
Dina uppgifter som ledare	31
Tidsramar	31
Samarbetet med Bilda	31
Bildningstrappan – hur hittar vi rätt nivå på samtalet?	32
Förslag på spelregler i en studiegrupp	33
Pedagogiska tips	34
Hur du markerar i din bibel	35
Vad säger KKK om bibelstudier?	37
Referenslista	38

Introduktion

Lukasevangeliet är skrivet av en författare som är noga med att förankra berättelsen i historien. Han är noga med detaljer och mycket intresserad av bön. I Lukasevangeliet ber Jesus och undervisar om bön mer än i de övriga evangelierna tillsammans.

Lukas skildringar av Maria är unika. Därför kallas evangeliet ibland för Marias evangelium eftersom Lukas skildrar flera händelser som han bara kan ha fått kunskap om genom Maria.

Matteus-, Markus- och Lukasevangelierna liknar varandra till struktur och innehåll. De brukar kallas för de synoptiska evangelierna (efter det grekiska ordet *synopsis* som betyder »samsyn«).

Förberedelse till första träffen – alla

Förbered dig genom att läsa igenom introduktionen till Lukasevangeliet i *Katolsk studiebibel* och Lukasevangeliet kapitel 1.

Under träffarna behöver du utöver *Katolsk studiebibel* även ha tillgång till lämpliga färgpennor, se s. 35, och tillgång till *Katolska kyrkans katekes* (KKK). Den finns tillgänglig online.

Förberedelse till första träffen – cirkelledaren

Som cirkelledare behöver du förbereda några saker. I slutet av studiehandledningen på s. 31 finns det viktig information som vi rekommenderar att du läser.

Detta behöver du tänka på:

- Sätt tidsramarna. Det kan gruppen bestämma tillsammans, men du behöver tänka efter före.
- Läs igenom frågorna till träffen och välj vilka ni ska fokusera på. Detta behöver du göra inför varje träff. Ni kan med fördel läsa texten tillsammans och fylla i färger och rita eller skriva i era biblar under träffen.

- Hur väl känner deltagarna varandra? Om de inte har deltagit i en studiecirkel tillsammans förut kan en lära-känna-aktivitet ge ett bra samtalsklimat framöver. I början av första träffen finns förslag på en aktivitet.

Noterna i Studiebibeln

Katolsk studiebibel bygger på Bibelkommissionens översättning, *Bibel 2000*. *Bibel 2000* har noter till texterna som är placerade under bibeltexten. När det står Bibelkommissionens not är det den noten som avses.

Vid sidan om bibeltexten finns de katolska noterna. När det står »noten till vers ...« så är det den katolska noten som avses.

När det står »båda noterna till vers ...« så är det en uppmaning att läsa både och.

När texten talar om parallellhänvisningarna så är det de bibelverser som räknas upp längst ner på sidan som avses.

Introduktionsfilm

Bilda har tagit fram en serie filmer med Emanuel Sennerstrand för studiecirklar om studiebibeln. Tipsa gärna deltagarna om »Katolsk studiebibel del 3. Lukasevangeliet«, eller visa den under träffen. Filmen finns på Youtube-kanalen Katolsk horisont.

FÖRSTA TRÄFFEN

Lukasevangeliet kapitel 1

Inledning

Tolkningen av de inspirerade Skrifterna bör framför allt vara uppmärksam på vad Gud vill uppenbara genom de heliga Skrifterna för vår frälsnings skull. Det som kommer från Anden kan bara helt och fullt uppfattas under Andens ledning. (KKK 137.)

Inled gärna med bön:

Gud, du som har undervisat dina trogna med den helige Andes ljus, skänk oss vishet genom samme Ande, och låt oss alltid kunna glädja oss åt hans tröst. Genom Jesus Kristus, vår Herre. (Ur *Pingstnovenan*, Gråbröderna, S:t Franciskus katolska kyrka i Jönköping, 2019.)

Gå en presentationsrunda och dela era förväntningar på studiecirkeln.

Har alla vad de behöver? (Studiebibeln, färgpennor, anteckningsunderlag, studiehandedningen.)

Cirkelledaren presenterar studiebibeln och studiehandedningen, titta tillsammans på avsnittet *Hur du markerar i din bibel* på s. 35–36.

Bestäm gemensamt vilka spelregler ni vill ha under era träffar, förslag finns på s. 33.

Lära känna varandra-aktivitet

Vad har vi för likheter i det vi gillar och ogillar? Låt gruppen hitta tre saker som alla i gruppen gillar. Ni ska också hitta tre saker som alla i gruppen ogillar. Till exempel platser, maträtter, bibelverser, idrotter, böner.

Om studiecirkeln består av fler än sex personer, dela upp er i grupper om tre och tre. Efter fem minuter berättar varje grupp för de andra vad man kommit fram till.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 1:9 och 24:53.
 - Vad innebär det att Lukas har tempel och bön som ram för sitt evangelium?
 - Vad vill författaren signalera med denna inramning?
- Vad betyder ängeln Gabriels profetia om Johannes avhållsamhet i Luk 1:15? Läs angivna bibeltexter från GT i parallellhänvisningarna nederst på sidan. Slå upp ►**nasir** i uppslagsdelen längts bak i studiebibeln.
 - Varför blev man nasir?
 - Vilka personer i GT levde under samma löfte som Johannes?
 - Finns det spår av andra nasirer i NT?
- I Luk 1:15 finns evangeliets första uppgift om den helige Ande. Lukas är påtagligt intresserad av Anden. Markera med gul penna alla gånger Anden nämns i evangeliet så att det framkommer tydligare.
- Vad i ängelns hälsning i Luk 1:28 gör Maria unik? Fundera över vidden av uttrycket »full av nåd«. Om Maria var full av nåd redan vid sin tillblivelse måste hon som barn ha gjort intryck på sin omgivning. Om detta får vi inget veta i NT, men använd din fantasi och föreställ dig Marias barndom. Fundera tillsammans över några tänkbara saker (traditioner om Marias uppväxt finns att läsa i Jakobs protoevangelium från ca 150 e.Kr., översatt av Bertil Gärtner i *Apokryferna till Nya testamentet*). Läs i KKK 490–493 om hur kyrkan beskriver den obefläckade avlelsen.
- Läs Luk 1:39–45.
 - Hur kan man se att Maria är det nya förbundets ark?Läs de texter i GT som anges i noterna till 1:39–45, till 1:42 och till 1:56. Jämför med verserna i Lukas.
 - Tror ni att Lukas tänkte på förbundsarken när han skrev om Maria?
 - Varför?
- I Luk 1:43 antyds en gammaltestamentlig föreställning om drottningmodern vid Israels hov. Läs 1 Kung 2:17–20 för att få en uppfattning om drottningmoderns ställning.
 - Ser du paralleller mellan drottningmodern och kyrkans vördnad av Maria?

Stryk under med blå penna alla texter i kapitel 1 (och 2) som handlar om Maria. Det kan ni göra med alla texter som handlar om Maria.

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön (Fader vår) tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 2–3.

Lukasevangeliet kapitel 2–3

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 2:1–7 och noten till den välkända uppgiften om det fullbelagda härbärgets i Betlehem. Fundera över varifrån uppgiften kommer att Maria och Josef skulle ha utestängts.
 - Går en sådan uppfattning att förena med judisk gästfrihetskultur?
 - Vad står i texten och vad läser vi in i texten utifrån föreställningar som inte kommer från bibeltexten?
 - Kommer ni att tänka på andra bibeltexter där det är risk för liknande inläsning?
- Läs Luk 2:19. Marias hållning är ett föredöme för alla troende. Läs KKK 2599 utifrån tanken att Jesus gick i Marias böneskola.
 - Vad kan ni lära er av Maria och hur kan ni omsätta det i ert böneliv?
- Läs Luk 2:29–32. Symeons lovsång har gammaltestamentlig bakgrund. I parallell-hänvisningarna till 2:30 och 2:32 under bibeltexten hittar ni några GT-ställen. Läs dem och lägg märke till sammanhangen ur vilka de är hämtade. Reflektera tillsammans över vad ni ser.
- Läs Luk 3:1–2 och inledningen till Lukasevangeliet. Lägg märke till hur Lukas inleder sin presentation av Johannes döparen.
 - Vad får ni reda på om författaren genom hans val av ord?
- Läs Luk 3:1–20. Beskriv Johannes roll i frälsningshistorien utifrån noterna till Matt 3:1 och 3:11 och KKK 523.

- Läs Luk 3:21–22. Texten om Jesu dop är en treenighetstext. Hur ser man det? Läs noten till Matt 3:17. Skriv gärna en symbol för Treenigheten i marginalen, förslagsvis en triangel. Leta upp fler texter att treenighetsmarkera i NT.
 - Vilka kommer ni att tänka på?
- Läs Luk 3:23–38. Lukas släkttavla är länkad till Jesu frestelse i kapitel 4.
 - På vilket sätt? Ledtråd finns i KKK 539.

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 4–5.

Lukasevangeliet kapitel 4–5

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 4:1–13 följt av Rom 5:12–21 som en kommentar till texten om Jesu frestelse.
 - Vilka likheter och skillnader finns mellan den förste och den andre Adam?
- Läs Luk 4:16–30. Jesu anspråk i Nasarets synagoga provocerade. Fundera över innehållet i vers 24.
 - Vad menade Jesus med uttrycket?
 - Vilka särskilda problem kunde vara förknippade med hemstaden för Jesus?
 - Har ni erfarenheter av liknande mönster idag?
- Läs Luk 4:43 samt noten om Guds rike i Mark 1:15 som kommentar till versen i Lukas.
 - Kan du se tecken på Guds rikes närvaro i ditt liv som kristen?
 - Var finns de?
 - Vad kan du göra för att Guds rike ska bli ännu mer närvarande på jorden?

- Luk 5:8 berättar om Petrus första möte med Jesus. Petrus och Jesajas reaktion inför Guds helighet är likartade. Men det finns en fortsättning. Läs i KKK 208 och samtala om vad Gud gör när människan ser sin synd.
- Lägga märke till vad Jesus gör i Luk 5:16. KKK 2602 lär oss om Jesu bön i det fördolda.
 - Hur hänger detta sätt att be samman med Jesu gärning i det offentliga, bland människor?
 - Vad kan vi lära oss av Jesu sätt att be?
- I Luk 5:27–32 möter vi en viktig sida av Jesu offentliga gärning. Hans sätt att inkludera alla människor i sin gemenskap provocerade dåtidens religiösa elit.
 - Om du vill gå i Jesu fotspår, vilka skulle du då äta tillsammans med?
 - Finns det idag en korrekthetens kultur i kyrkans gemenskap som utesluter vissa grupper?
- I Luk 5:33–34 möter vi en diskussion om fastan. Läs i KKK 1430 om kyrkans undervisning om fastan.
 - Beskriv fastans innersida och yttersida.
 - Vad är kärnan i all sorts botgöring?
 - Vad kan hända med oss om vi inte utgår från detta centrum?

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 6–7.

Lukasevangeliet kapitel 6–7

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs om Jesu böneliv i Luk 6:12. Lukas vill att vi ska gå i böneskola när vi läser hans evangelium. Sammanfatta vad ni hittills har lärt er genom att gå tillbaka till de ställen där han betonar bönen. Markera alla ställen som handlar om bön med grön penna. Det kan ni göra överallt i evangeliet med texter som rör det andliga livets tillväxt.
- Läs Luk 6:19 med not. Folkmassans längtan efter att röra vid Jesus får sin fortsättning och svar i kyrkans liv.
 - På vilket sätt?
 - Vad kan du göra i ditt liv för att Jesus ska kunna röra vid dig?
- Läs Luk 6:43–45.
 - Vad kan vi lära oss av Jesu undervisning här?
- Läs Luk 7:1–10. Leta i texten efter ord som förekommer i mässan.
 - Varför tror ni att kyrkan har valt just dessa ord?
- Läs Luk 7:11–17 om hur Jesus kunde uppväcka människor från de döda.
 - Hur många personer uppväcker han i evangelierna? Leta i alla evangelier och räkna.
 - Betyder siffran något, tror ni?

Kom ihåg att Matteus, Markus och Lukas ofta upprepar samma berättelse, medan Johannes skildringar är annorlunda. Läs KKK 994 som kommentar till undret.

- Läs Luk 7:18–35. Läs hela texten om Johannes, lägg särskilt märke till ovissheten i vers 19. Jämför med vad som står i andra bibeltexter om Johannes och hur han pekar ut Jesus som »den som skall komma«, särskilt Joh 1:29 med not.
 - Vad kan ha hänt i Johannes liv?
 - Varför tror ni att han tvivlar?

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 8–9.

Lukasevangeliet kapitel 8–9

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 8:1–3 och lägg märke till att Jesus också hade kvinnliga lärjungar. Maria från Magdala får en mycket viktig roll i evangelierna (se noten till Joh 20:11–18). Johanna och Susanna är däremot mer okända.
 - Vilka slutsatser drar ni av Jesu verksamhet utifrån informationen i Bibelkommissionens not till 8:3?
- Om Jesus hade bröder, vilket sägs i Luk 8:19, var Maria inte ständig jungfru.
 - Vad är det katolska svaret på detta påstående? Leta rätt på lämpliga ställen i katekesen via sakregistret längst bak.
- Uppgiften om Jesu manteltofs i Luk 8:44 är intressant. Slå upp ► **kläder** i uppslagsdelen längst bak i studiebibeln för en nyttig genomgång om hur man klädde sig under biblisk tid. Via noten i Mark 5:27 gör ni sedan ett litet bibelstudium över temat reliket i Bibeln.
 - Vilka skäl har kyrkan för att vörda reliket?
- Läs Luk 9:18–22. Petrus bekännelse är här kortare än parallellen i Matteus. Läs därför noterna till Matt 16 så att du inte missar något. Fundera över varför Jesus förbjöd lärjungarna att tala om för andra att han var Messias. Svaret ges indirekt av Jesus.
 - Vad tror ni att Jesus menade?

- Läs Luk 9:28–36 och ange not till parallellen i Matteus.
 - Vad säger texten om Kristi förklaring när det gäller förhållande mellan GT och NT?
- Idealet att vara minst i Luk 9:48 är en uppmaning riktad till alla som vill vara i centrum och sitta främst.
 - Kommer du på några av kyrkans helgon som på ett särskilt sätt har synliggjort denna Jesu uppmaning i sina liv?

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 10–11.

SJÄTTE TRÄFFEN

Lukasevangeliet kapitel 10–11

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- I Luk 10:1 får vi (tillsammans med 8:1–3) en unik inblick i Jesu större lärjungekrets. Läs noten till 10:1 nederst på sidan och lägg märke till den alternativa läsarten. Om denna läsart är ursprunglig, vad tror ni att Jesus ville signalera med antalet lärjungar? Både med den mindre och med den större kretsen.
- Läs Luk 10:30–37. I noten står det om Augustinus sätt att tolka liknelsen. Metoden kallas för allegorisk tolkning. Läs om Skriftens olika betydelse i KKK 115–119. Samtala om hur texten var tänkt att uppfattas i den historiska situationen (vem eller vilka Jesus riktade sig till från början) och hur vi genom allegorin kan erhålla en djupare förståelse av texten.
- Läs Luk 10:38–42 om de båda systrarna. Gregorius den store menade att både Marta och Maria behövs.
 - Hur får deras exempel plats i ditt eget liv?
 - Är det någon dimension av det andliga livet som tar överhanden?
- I Luk 11:1 vill lärjungarna lära sig be som Jesus. Lukasevangeliet i stort är kanske NT:s främsta böneskola. På den direkta frågan ger Jesus Herrens bön som svar. Läs alla noterna till parallellen i Matt 6:9–13 och fundera över hur ni kan praktisera Herrens bön i era liv?
 - Hur kan ni leva bönen?

- Läs Luk 11:27–28. Verserna ser ut att stå i strid med Marias egna ord i Luk 1:48.
 - Finns det ett problem här?
 - Kan noten hjälpa er att formulera ett svar?
- Läs Luk 11:37–54. Läs angiven kommentar till Matteus.
 - Vad hos Jesus väckte anstöt bland fariseer och laglärda?
 - Vilka lärdomar kan vi dra av Jesu konfrontation med dessa grupper?

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 12–13.

SJUNDE TRÄFFEN

Lukasevangeliet kapitel 12–13

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 12:4–7 om gudsfruktan, följt av dessa texter i vishetslitteraturen: Ords 1:7; Pred 12:13; Syr 1:14.

- Hur reagerar ni inför ordet »fruktan«? Positivt eller negativt?

Försök att förklara begreppet med andra ord och beskriv vad gudsfruktan är i biblisk mening.

- Läs Luk 12:10.

- Vad är hädelse mot Anden?
- Vad tänker ni om att det finns en synd som är oförlåtlig?
- Vem kan begå den synden?

Läs sedan angiven not till parallellen i Matteus. Får ni hjälp att förstå vad Jesus menar här?

- Läs Luk 12:22–34. Läs texten och spegla dig själv i den.

- Hur kan du leva efter Jesu vilja här?
- Var är ditt hjärtas skatt egentligen (vers 34)?
- Hur kan du använda texten som biktsspegel?

- Läs liknelsen i Luk 13:6–9.
 - Vad handlar den om?
 - Vilka tankar väcks hos er?
 - Vad säger Jesus här om nåd och straff?
 - Vem bär ansvar för att trädet, eller ditt liv, inte bär frukt?
- Uppgiften i Luk 13:31 är intressant. Noten antyder att det var skillnad på fariseer och fariseer. Alla från denna grupp var inte fientligt inställda till Jesus. Leta upp några exempel från evangelierna på bådadera.

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 14–16.

ÅTTONDE TRÄFFEN

Lukasevangeliet kapitel 14–16

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 14:7–14. Översätt om nödvändigt liknelsen till din egen situation och vår egen tid.
 - Vad kan du eftersträva i ditt liv för att leva efter Jesu exempel?
- Läs Luk 14:26.
 - Hur uppfattar ni versen enligt ordalydelsen i *Bibel 2000*?
 - Vad menade Jesus med detta ordval?
 - Kan det alternativa sättet att översätta vara till hjälp?
- Läs Luk 15:17–24. Den ångerfulla syndarens väg tillbaka till kyrkan skulle kunna vara en alternativ titel på liknelsen. Läs fortsättningen av liknelsen och fundera över vem som egentligen framstår som förlorad. Läs angivna ställen i KKK om försoning i samband med omvändelse och bikt. Samtala om vad som händer i försoningens sakrament.
- Ge konkreta exempel på hur man i Luk 16:10 kan följa Jesu undervisning. Vad kan du förändra i ditt eget liv för att leva efter denna uppmaning?
- Läs Luk 16:19–31. Liknelsen är unik i NT.
 - Vad säger den om livet efter döden?

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 17–19.

Lukasevangeliet kapitel 17–19

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 17:1–4. Jesus varnar i skarpa ordalag för att förleda till synd (jfr Jak 3:1 med not). Läs KKK 2284–2287 och ge exempel från vår samtid.
- Läs Luk 18:1–8. Vidden av Jesu uppmaning att alltid be och att be uthålligt ser vi bland annat i kyrkans böneliv. Läs om bönen i angivna ställen i KKK. Bön gör skillnad i den andliga världen.
 - Vad tror ni skulle hända om all bön på jorden skulle upphöra?
 - Vad skulle hända med mänskligheten?
 - Med planeten?
- Läs Luk 18:9–14.
 - Varför väljer Jesus en tullindrivare som ett föredömligt exempel?Slå upp ►**tullindrivare** i uppslagsdelen längst bak i studiebibeln och läs på om tullsystemet på Jesu tid. Läs även Luk 19:1–10 och besvara sedan den inledande frågan.
- Läs Luk 19:11–27.
 - Blir du provocerad av liknelsen?
 - Vad är det i så fall som väcker anstöt?

Läs i KKK 1936–1938 om kyrkans undervisning om jämlikhet och skillnader mellan människor.

- Väcker liknelsen fortfarande anstöt?
- Läs Luk 19:45–48. Jesus är angelägen om templet (läs även Luk 21:37–38). Lägg särskilt märke till de två sista verserna och besvara frågan:
 - Vilka ville se Jesus korsfäst några dagar senare? Ledarskapet eller folket?
 - Vilka är det som ropar »korsfäst honom« när Jesus står inför Pontius Pilatus?
 - Varför är det viktigt att vara noga med detta?

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 20–22.

Lukasevangeliet kapitel 20–22

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 20:20–26 samt angiven kommentar till Markus.
 - Vad är Jesus ute efter egentligen?
 - Vad ville han få fram med det svar som fick tempelledarskapet att häpna?
- Läs Luk 20:37–38. Saddukeerna förnekade läran om uppståndelsen från de döda. Lägg märke till tempus i Jesu svar, samt orden »ty för honom är alla levande«.
 - Vilka slutsatser drar kyrkan av detta? Läs Heb 12:1 med not för att få vägledning.
- Läs Luk 21:1–4. Den grekiska grundtexten säger ordagrant att änkan »gav av sin brist«.
 - Vad innebär det?
 - Kan man ge av det man inte har, eller nästan inte har?
 - Vad är den stora lärdomen från änkan vid tempelkistan?
- Läs Luk 21:5–36 om den sista tiden och dess tecken.
 - Vad händer i dig när du möter dessa ord från Jesu mun?
 - Vad vill Jesus förmedla ytterst, tror du?

■ Läs Luk 22:19–20 och markera verserna med röd penna. Ordet eukaristi är hämtat från NT:s grundspråk grekiskan. Läs angivna ställen i KKK om eukaristin som tackoffer.

- Hur många andra namn för eukaristin kommer ni på?

Ta reda på namnens innebörd så att de tillsammans kan belysa olika aspekter av eukaristins sakrament.

■ Läs Luk 22:39–46 om dramat i Getsemane och jämför med Markus berättelse (stället är angivet i parallellhänvisningarna nederst på sidan).

- Vilka likheter respektive skillnader hittar ni?

Läs även Joh 18:1–11 för ytterligare en aspekt av Getsemane.

- Varför tror ni att evangelisterna gör dessa betoningar?

■ Läs Luk 22:61–62. Petrus och Jesus fick ögonkontakt vid förnekelsen.

- Vad fanns i Jesu blick?
- Vad händer med dig om du i din bön möter Jesu blick?

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar från dagens samtal.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Som förberedelse inför nästa gång ska alla läsa Lukasevangeliet kapitel 23–24.

Lukasevangeliet kapitel 23–24

Inledning

Inled gärna med en fritt formulerad bön eller bönen på s. 7.

Gå en runda och dela era tankar från förra träffen.

Samtalsfrågor

- Läs Luk 23:13–25 och låt noten till Matteus belysa sammanhanget.
 - Varför är det viktigt att vara noga med detaljerna här? Noten till Matt 27:25 och KKK 597–598 kan ge vägledning.
- Läs Luk 23:34. Att älska den som vill oss väl är inte svårt. Men att likt Jesus (och Stefanos, Apg 7:60) älska en fiende som vill oss illa är det yttersta provet på om Guds kärlek har fått fäste i oss. Läs KKK 1825 om vad kyrkan säger om kärleken och rannsaka dig själv enskilt. Om ni vill kan ni samtala om frågorna, eller reflektera enskilt.
 - Hur ser det ut i ditt liv?
 - Vad kan du göra för att kärleken ska prägla ditt liv ännu mer?
- Läs Luk 23:47. Den romerske officeren har en viktig roll i samband med Jesu korsoffer.
 - På vilket sätt påverkades han av det han såg?
 - Varför är hans reaktion viktig?
 - Vad säger den angivna noten till parallelltexten i Markus?
- Läs Luk 24:13–27. Texten är mycket viktig när det gäller kyrkans syn på GT. Ange några texter från GT som ni tror att Jesus talade om.

- Läs Luk 24:30–32. Lärjungarna kände inte igen Jesus under hans bibelstudium med dem (verserna 13–27). Först vid brödsbrytelsen såg de klart.
 - Vilka slutsatser drar ni av detta?
- Läs Luk 24:51. Jesu människoblivande upphörde inte efter uppståndelsen. Genom Maria har Jesus blivit en del av skapelsen. Detta faktum kvarstår när Jesus sätter sig på den himmelska tronen. Reflektera över innebörden.
 - Vilka slutsatser kan ni dra?
- Läs Luk 24:52–53.
 - Vad har ni lärt er utifrån den ram som Lukas har angett?

Avslutning

Gå en runda och dela era tankar:

- Vad har varit mest utmanande med att läsa Lukasevangeliet tillsammans?
- Vad har varit mest givande med att läsa Lukasevangeliet tillsammans?

Bestäm om ni vill fortsätta med en ny studiecirkel.

Avsluta gärna med att be Herrens bön tillsammans.

Till dig som leder en Bildacirkel

En studiecirkel är en samtalsgrupp där vi läser och samtalar kring ett ämne utifrån våra livserfarenheter och vår vardag tillsammans med andra. På detta sätt kan den kunskap som studiecirkeln genererar bli livsrelevant och vardagsorienterad. Det speciella med att vara ledare i en studiecirkel är att du är ledare i och inte för gruppen. En studiecirkel är inte en akademisk kurs och du behöver inte vara expert på ämnet.

Dina uppgifter som ledare

- Leda cirkeln tillsammans med deltagarna.
- Vara kontaktperson till Bilda.
- Rapportera in närvaro vid cirkelns slut.

Tidsramar

Om ni inte bestämt det tidigare, så behöver ni sätta tidsramarna vid första träffen. Två eller tre studietimmar (en studietimme är 45 minuter)? Utgå från gruppens förutsättningar och behov och avsätt tid till samtalet och att reflektera.

Samarbetet med Bilda

Genom att rapportera din studiecirkel till Bilda får du det stöd du kan behöva, samtidigt som våra gemensamma resurser för bildningsarbetet växer. Bilda erbjuder cirkelledarutbildningar så att alla ska ha möjlighet att leda en cirkel med gott självförtroende.

På Bildas webb kan du läsa mer om rollen som cirkelledare.

www.bilda.nu/cirkelledare/vad-innebar-det-att-vara-cirkelledare/

Bildningstrappan

– hur hittar vi rätt nivå på samtalet?

Att studera Bibeln kan man göra på många sätt. Till att börja med behöver man läsa texterna.

- Vad står det?
- Vad betyder texten i sig?

Nästa steg blir att fundera över:

- Vad betyder texten för mig?
- Vad innebär texten?

Dessa frågor kallas för bildningstrappan. Om du som leder gruppen har koll på var din grupp befinner sig på bildningstrappan, blir det lättare att välja vilka samtalsfrågor som fungerar i din grupp.

Förslag på spelregler i en studiegrupp

- Det personliga vi delar med varandra i den här gruppen stannar här.
- Alla talar i jag-form.
- Alla har rätt att säga vad han eller hon tycker, utan att bli ifrågasatt som person.
- Allas erfarenheter och åsikter är lika viktiga.
- Alla har rätt att säga sådant som inte är färdigtänkt och att ändra sig.
- Var och en har rätt att dela med sig av så mycket eller så lite som han eller hon anser lämpligt. Och vi hjälper varandra att respektera varandras gränser.
- Alla hjälps åt att hålla tidsramarna.

Pedagogiska tips

Beroende på gruppens storlek behövs olika pedagogiska metoder.

När du går cirkelledarutbildning med Bilda kan din församling eller grupp få Bildas ledarväska. I den finns tips och material för övningar som passar olika sammanhang.

Där finns också exempel på olika samtalsmetoder som du kan använda dig av. En sådan är rundan. I en runda går ordet till alla deltagare i tur och ordning. Alla får tala utan att bli ifrågasatta eller kommenterade. Det kan vara bra att skicka något föremål (ett Bildahjärta, en rund sten eller något annat) som visar vem som för tillfället har ordet. Den som håller i föremålet får tala till punkt utan att bli ifrågasatt eller kommenterad. Detta bromsar upp och ger rundan ett större lugn. Vet man inte direkt vad man ska säga, kan man sitta en stund med föremålet i handen och fundera. Vill någon kommentera får den personen vänta tills den själv får föremålet i sin hand. Det går alltid bra att »passa« och skicka vidare utan att ha sagt något.

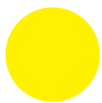
Hur du markerar i din bibel

Det finns många fördelar med att göra din bibel personlig. Ett sätt är att med vanlig bläckpenna, eller annan lämplig penna, föra anteckningar och rita symboler för olika teman i marginalen. Du kan också ringa in ord som du särskilt vill uppmärksamma, göra korshänvisningar till besläktade bibelställen, förtydliga sambandet mellan Gamla testamentet och Nya testamentet, göra hänvisningar till katekesen och så vidare. Du kan också använda färgsystem för att markera olika typer av bibeltext. Det viktigaste är att hitta en metod som gör bibelstudiet meningsfullt för dig. Du kan använda färger efter egen smak och skapa ett personligt färgsystem.

Om du istället vill följa ett enkelt och grundläggande system kan du göra enligt förslaget nedan. Se till att du använder pennor som inte blöder igenom det ofta tunna pappret i en vanlig bibel. Överstrykningspennor i tusch fungerar vanligtvis inte. Akvarellpennor i trä fungerar bra. Det finns även särskilda överstrykningspennor för tunt bibelpapper, »dry highlighters«. De finns att köpa i specialaffärer som webbshopen hos Nya Musik i Jönköping.

När du markerar i din bibel, och på så sätt gör den mer personlig, kommer du att upptäcka att det blir lättare att leva av Ordet. Det är det viktigaste.

Gul färg använder du till allmänna markeringar för sådant du särskilt vill uppmärksamma: viktiga texter, sammanhang, personer eller särskilda ord. Sådant som du är särskilt intresserad av.

Grön färg använder du till allt som hör till helgelsen och tillväxten i det andliga livet. Till exempel sammanhang som talar om tröst, förmaning, vägledning, löften etc.

Röd färg använder du för texter som talar om förlåtelse, försoning, offer, blod, Kristi kors.

Blå färg använder du för Jesu mor Maria.

Du kan också rita symboler i bibelsidans marginal för att förtydliga olika teman eller personer. Använd din fantasi och skapa egna symboler som fungerar för dig. Här följer några förslag.

Rita en triangel i marginalen när bibeltexten talar om Treenigheten.

Rita en kungakrona i marginalen när bibeltexten talar om Jesus som kung eller Messias.

Rita ett kors i marginalen när bibeltexten talar om korsfästelsen.

Vad säger KKK om bibelstudier?

Så här står det i katekesen:

»En sådan kraft och styrka ligger i Guds ord att kyrkan därav får stadga och livskraft och kyrkans barn får trosstyrka, näring för själen och ett rent och ousinligt källflöde för det andliga livet.« »För dem som tror på Kristus måste tillträdet till Skriften stå vidöppet.«

»Därför bör studiet av den heliga Skrift vara så att säga den heliga teologins själ. Också ordets tjänst, alltså den själavårdande förkunnelsen, katekesen och all kristen undervisning – där den i gudstjänsten hemmahörande homilian (predikan över en bibeltext) bör ha en framträdande plats – allt detta hämtar ur samma Skriftens ord sund näring och helgande växtkraft.«

Kyrkan »uppmanar eftertryckligt och var för sig alla kristustroende [...] att genom flitig bibelläsning förvärva 'det som är långt mera värt' än annat, 'kunskapen om Jesus Kristus' (Fil 3:8). 'Att inte känna Skriften innebär att inte känna Kristus'.« (KKK 131–133, nästan allt består av direkta citat ur *Dei verbum*, nr 21–25.)

Referenslista

Katolska kyrkans katekes. Vejbystrand: Catholica, 2000, 2 uppl. eller
www.katekesen.se/index.htm

Youtube > Katolsk Horisont > Den Heliga Skrift > »Katolsk studiebibel, del 3.
Lukasevangeliet« www.youtube.com/watch?v=IjGbbxpqLgo

Pingstnovenan, Gråbröderna, S:t Franciskus katolska kyrka i Jönköping, 2019,
via www.katolsk-horisont.net/andligt-bibliotek/2019-05-19/pingstnovenan

Gärtner, Bertil, *Apokryferna till Nya testamentet.* Stockholm: Proprius i
samarbete med Svenska bibelsällskapet, 1972